

Antipestprotocol
'Stop-Loop-Praat'
KC Toermalijn 2023

Kindcentrum Toermalijn

Weimarstraat 300

2562 HS Den Haag

PBS coördinator: Sherona van der Vlugt

Vertrouwenspersoon: Marijke Dinger

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Waarom een Pestprotocol?.....	3
3. Begripsomschrijving	4
3.1. Wat is pesten?	4
3.2. Verschillende vormen van pesten	4
3.3. Signalering	4
3.4. Hoe signaleer je pestgedrag als school?	4
4. Aanpak.....	6
4.1. Stappenplan 'Stop, loop, praat..'	6
4.1.3 Wat doe je als leerkracht na melding van ongewenst gedrag met 'dader'?.....	6
4.1.4. Wat doe je als ouder?.....	7
4.2. Belangrijk voor ouders	7
4.3. Belangrijk voor leerkrachten	7
Bijlage 1: gedragsverwachtingen per ruimte	8

1. Inleiding

KC Toermalijn is een PBS school (Positive Behavior Support). PBS is een schoolbrede aanpak die gericht is op het bevorderen van positief gedrag binnen de school. Hierdoor is de schoolomgeving positief (Golly & Sprague, 2013). Wij werken met PBS, omdat het een doeltreffende aanpak is wat betreft het omgaan met gedrag op het niveau van: de school, de klas, het schoolplein, de TOS lessen, en het individuele kind.

De basiswaarden op de Toermalijn zijn: Respect, Verantwoordelijkheid en Veiligheid. Deze waarden zijn gekoppeld aan drie figuren die zichtbaar zijn binnen de school; Hinde (respect), Verantwoordelijkheid (Snow) en Veiligheid (Fox) (Figuur 1).

Figuur 1: PBS helden op de Toermalijn ontworpen door Goodieskids

Vanuit de basiswaarden worden de afspraken ten aanzien van gedrag, helder en duidelijk naar de leerlingen geformuleerd. Deze zijn ook zichtbaar binnen de school op verschillende plekken (zie bijlage 1). De afspraken die zijn gemaakt, worden aangeleerd door middel van gedragslessen. Het gedrag van kinderen die het gewenste gedrag laten zien, worden positief bekrachtigd door middel van een compliment of een beloning in de vorm van een token (muntje genaamd Toero). Wanneer de kinderen in de groep voldoende Toero's hebben verzameld, volgt er een beloning in de vorm van een sociale groepsactiviteit. De beloning wordt in overleg met de kinderen gekozen. De afspraak is: de beloning duurt 15 minuten en mag geen geld kosten.

Elk schooljaar wordt er in alle groepen gestart met een aanpak gericht op het bevorderen van de groepsvorming. Op de Toermalijn werken we met 'Goed van start' (van den Hemel, 2010). Op groepsniveau worden er afspraken gemaakt die belangrijk zijn om een veilig en positief groepsklimaat te behouden.

2. Waarom een Pestprotocol?

Toermalijn wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten van de Toermalijn bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer binnen de school. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de ongeschreven regels (zie bijlage 1) aan te bieden en deze te onderhouden.

Soms is het echter gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke regels is dat iedereen met respect met elkaar omgaat. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en dat we daar dus energie in moeten steken.

Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. In een dergelijk geval is het van groot belang dat (TOS) leerkrachten op de Toermalijn onder ogen zien, dat er een (ernstig) probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor Toermalijn is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

3. Begripsomschrijving

3.1. Wat is pesten?

Bij pesten is de sfeer negatief en is er bijna altijd sprake van meerdere personen tegen 1. Er is dan ook sprake van machtsverschil. De gepeste (slachtoffer) is niet of onvoldoende in staat om zich te verweren tegen de pester en de meelopers.

Het verschil tussen plagen en pesten is dat het plagen meestal 1 tegen 1 is. Hierbij kun je er om lachen en is het niet steeds naar dezelfde persoon gericht. Bij langdurig plagen tegen dezelfde persoon kan het worden gezien als pesten. De plager kan het nog zo grappig bedoelen, maar als de ontvanger het als vervelend ervaart dan wordt het gezien als pesten. Voor meer informatie over pesten zie www.stoppestennu.nl

3.2. Verschillende vormen van pesten

Er zijn verschillende vormen van pesten. Zo kan er verbaal of non-verbaal worden gepest, maar er kan ook sprake zijn van achtervolging, uitsluiting, afpersing of het stelen of vernielen van spullen van het gepeste kind.

Een andere vorm van pesten is, 'cyberpesten'. Dit is pesten via internet of via de mobiele telefoon en kan ook anoniem worden gedaan. De gevolgen van cyberpesten zijn vaak groter dan het verbaal of non-verbaal pesten. Dit komt doordat de gepeste zich moeilijker kan verdedigen. Cyberpesten kan ook openbaar worden gemaakt en is voor iedereen zichtbaar.

3.3. Signalering

Er bestaan verschillende rollen van kinderen bij een pestincident of meerdere pestincidenten:

1. Slachtoffer
2. Pester → de pester heeft een machtspositie.
3. Meeloper → de meelopers voeren het vaak uit om hun sociale status te behouden.
4. Omstander → de omstanders zijn de zwijgers, ze kijken en doen er niets aan.

3.4. Hoe signaleer je pestgedrag als school?

1. Door goed te kijken en te luisteren en met kinderen actief in gesprek te blijven over sociale omgang en het welbevinden van de kinderen. In vrijere situaties sociale interacties volgen (ook op afstand).
2. Signalen van kinderen serieus nemen en bespreekbaar maken.
3. Registreren in Swiss suite (= Systeem waarin time in en outs worden ingevoerd. Dit wordt gebruikt om meer inzicht te krijgen in negatief gedrag zodat er beter op ingespeeld kan worden).
4. Sociogram → dit zou je kunnen doen bij een vermoeden van pesten.

5. Oudergesprekken over de sociale veiligheid en welbevinden.
6. Registraties in ESIS (= digitaal systeem voor leerlinggegevens).
7. Collegiale gesprekken.

4. Aanpak

Het stappenplan dat op Toermalijn gebruikt wordt, is gemaakt met behulp van het boek 'Sociale veiligheidslessen in PBS'. Dit stappenplan wordt door iedereen in de school op dezelfde manier gehanteerd, waardoor het voor de kinderen duidelijk is wat ze kunnen verwachten als ze pesten, gepest worden of omstander zijn (Horner, Ross & Stiller, 2016).

4.1. Stappenplan 'Stop, loop, praat.. '

4.1.1. Wat doe je als leerling als je je niet prettig voelt? (zowel de leerling die gepest wordt als de omstanders)

1. Zeg: 'Stop'.
2. Loop weg.
3. Als het niet stopt, ga je naar een volwassene en geef aan wat er gebeurd is.

4.1.2. Wat doe je als leerkracht bij een melding van een leerling bij ongewenst gedrag?

1. Wanneer een leerling komt met een verhaal, luistert de leerkracht naar de leerling en geeft een compliment, omdat de leerling zijn verhaal komt doen.
2. Je vraagt wat er is gebeurd: wie waar, wanneer het gebeurde.
3. Je helpt het kind als het onveilig is (Gaat het pesten nog door? Bang voor wraak?).
4. Je vraagt of het kind 'stop' heeft gezegd en of het kind rustig is weggelopen van het ongewenste gedrag.
5. Als dit gebeurd is, complimenteer je het kind en ga naar degene die gepest heeft: kort gesprek en aanpak volgens schoolafspraken over 'groot probleemgedrag' (zie PBS map klaslokaal). Indien het gepeste kind geen 'stop' heeft gezegd heeft, oefen je dit met het kind en zorgt dat eventuele vervolgsignalen over pesten bij dit kind actief gevolgd en opgepakt worden.

4.1.3 Wat doe je als leerkracht na melding van ongewenst gedrag met 'dader'?

1. Begin het gesprek door aan te geven dat het fijn is dat de leerling wil praten.
2. Je vraagt aan de leerling of er tegen hen stop is gezegd.
3. Je vraagt of de leerling heeft gezien of de ander is weggelopen.
4. Oefen met de leerling de driestappenreactie (Stop-loop-praat).
5. Eventueel volgt er een PBS consequentie (time in of time out).

4.1.4. Wat doe je als ouder?

1. Wanneer je als ouder het idee hebt dat je kind wordt gepest of het kind geeft aan dat hij of zij gepest wordt, vraag naar verduidelijking.
2. Bespreek met uw kind de stappen van 'Stop-loop-praat'.
3. Je meldt dit bij de leerkracht en ga met elkaar in gesprek (ouder, leerkracht en kind).
4. Houd contact met de leerkracht over hoe het gaat in de klas.

4.2. Belangrijk voor ouders

1. Mocht het zo zijn dat een leerling of ouder liever een contactpersoon van school spreekt, kun je terecht bij directie (Nienke Huizinga) of de intern begeleider (Marijke Dinger).
2. Praat met je kind over de situatie en erken zijn/haar gevoelens van onrecht. Stel kritische vragen (Wat deed de ander? Wat kan je er tegen doen?) waardoor je probeert te achterhalen waar het pestgedrag vandaan komt. In sommige gevallen is er een aanleiding die eenvoudig te verhelpen is.

4.3. Belangrijk voor leerkrachten

1. Maak als leerkracht een persoonlijke melding naar ouders en betrek kind en ouders bij de aanpak, zodat het gezamenlijk opgelost kan worden.
2. Registreer in ESIS (= een digitaal dossier voor leerlinggegevens) incidenten.
3. Vanuit observaties en de SCOL maak je op welke leerlingen extra aandacht nodig hebben op het gebied van zelfvertrouwen en sociale competenties.
4. In de klas besteed je met regelmaat aandacht aan gewenst sociaal gedrag. Dit wordt gedaan door PBS lessen, maar ook door de kernwaarden van de school (veiligheid, respect en verantwoordelijkheid) centraal te stellen.
5. De beschreven routines voor het omgaan met pestincidenten oefen je met leerlingen.
6. Kinderen die pesten of worden gepest zijn niet altijd sociaal genoeg toegerust (Van Rooijen, 2012) Binnen de PBS benadering zijn er mogelijkheden (Rots en Watertraining, Alles Kidzz, Check in-Check out) om hun sociaal emotionele competenties te versterken.

Bijlage 1: gedragsverwachtingen per ruimte

Ruimte	Respect	Veiligheid	Verantwoordelijkheid
Schoolplein	1 Ik mag met anderen spelen. 2. Ik toon medeleven. 3. Ik deel het plein en het speelmateriaal. 4. Ik luister naar de leerkracht. 5. Ik volg het stilte teken.	1. Ik help een ander. 2. Als ik hulp nodig heb ga ik naar de leerkracht. 3. Ik luister naar anderen.	1. Ik houd het materiaal heel en compleet. 2. Ik vraag of ik mee mag doen. 3. Ik ben eerlijk. 4. Ik ben sportief. 5. Ik ga in de rij staan als de leerkracht klappt.
Newtonplein	1. Ik mag met anderen spelen. 2. Ik toon medeleven. 3. Ik deel het plein en het speelmateriaal 4. Ik luister naar de leerkracht. 5. Ik gebruik beleefd taalgebruik.	1. Ik loop op de stoep. 2. Ik blijf op het plein. 3. Ik help een ander. 4. Als ik hulp nodig heb ga ik naar de leerkracht. 5. Ik luister naar anderen	1. Ik houd het materiaal heel en compleet. 2. Ik vraag of ik mee mag doen. 3. Ik ben eerlijk. 4. Ik ben sportief.
Kleedkamer	1. Ik houd mijn handen bij mezelf. 2. Ik ga voorzichtig met spullen van mijzelf en van anderen om.	1. Ik wandel de kleedkamer in.	1. Ik kleed me om en ga zitten op de bank. 2. Ik gebruik mijn fluisterstem. 3. Ik vouw of hang mijn kleding netjes op en zet mijn schoenen onder de bank.

			4. Ik wacht tot de leerkracht mij komt halen.
Gangen/trappen	1. Ik ben stil als ik door de gang loop. 2. Als ik op de gang samenwerk, gebruik ik mijn fluisterstem.	1. Ik houd mijn handen bij mezelf. 2. Op de trap lopen wij 1 voor 1 aan de rechterkant. 3. Ik wandel door de gang en loop op alle traptreden.	1. Ik houd de gang opgeruimd. 2. Ik help een ander met behulp van het stilteteken. 3. Ik hang mijn jas en tas aan de kapstok.
Toiletten	1. Ik doe de deur dicht. 2. Ik laat de ander rustig naar de wc gaan.	1. Als ik staand plas, doe ik de bril omhoog. 2. Ik spoel de wc door. 3. Ik was mijn handen.	1. Ik ga voor of na de uitleg naar de wc 2. Ik laat de wc schoon achter.
Op weg naar....	1. Ik houd rekening met anderen.	1. Ik houd mij aan de verkeersregels. 2. Ik wandel op de stoep in de rij. 3. Ik luister naar de leerkracht en begeleiders.	1. Ik help een ander.

Bronvermelding

Stop pesten NU! (2019). Geraadpleegd via <https://www.stoppestennu.nl/> op 19 september 2019

Van den Heuvel, M. (2010). *Goed van Start*. Bazalt

Golly, A., & Sprague, J. (2015). *Positive behavior support. Goed gedrag kun je leren! Doelmatige strategieën voor in de school*. Pica, Huizen.